

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ

ЩОДЕННИК – ЗВІТ

про проходження навчальної практики
з дисципліни «Страхові послуги»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст

Студента (ки) II курсу групи ФБ -21

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник практики: _____
(прізвище та ініціали)

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИКИ

№	Назва теми	Кількість годин		
		Всього	Аудиторних	Сам. робота
1	Вступ. Інструктаж. Тема 1 Сутність, принципи і класифікація страхування Опрацювання ситуаційних завдань та оформлення звіту по питанням: - значення терміну «страхування» - страховий захист - франшиза страхове відшкодування	12	6	6
2	Тема 2 Страхування відповідальності за майновими(підприємницькими, фінансово – кредитними ризиками) Розв'язування ситуаційних задач Страхові ризики. Страховий тариф. Ризик – менеджмент.	10	6	4
3	Тема 3 Майнове страхування Розв'язування ситуаційних задач Страхування майна. Страхування домашнього майна. Страхування відповідальності.	10	6	4
4	Тема 4 Страхування життя Розв'язування ситуаційних задач Особисте страхування. Види страхування життя. Особливість формування страхових тарифів.	10	6	4
5	Тема 5 Реклама на ринку страхових послуг Оформлення рекламної презентації страхового продукту за індивідуальними варіантами Захист практики	12	6	6
	Всього годин	54	30	24

Тема 1. Сутність, принципи і класифікація страхування

Завдання 1: необхідно знайти визначення для кожної наведеної функції страхування і поставити їх у відповідність.

Таблиця 1.1

Назва функції страхування		Зміст функції страхування	
1	Відновлювальна	А	Вкладення тимчасово та відносно вільних від зобов'язань коштів страховика на депозитні рахунки у банківських структурах, у нерухомість придбання цінних паперів та провадження інших видів діяльності з метою отримання прибутку за умов диверсифікації, безпечності, прибутковості і ліквідності.
2	Заощадження коштів	Б	Передання за певну плату страховикові матеріальної відповідальності за наслідки ризику, зумовленого подіями, перелік яких передбачений чинним законодавством або договором.
3	Інвестиційна	В	Виражає властивість страхування до суворо цільового використання коштів (контролюється правильне проведення страхових операцій)
4	Контрольна	Г	Розподіл грошової форми вартості серед учасників процесу страхування у зв'язку з наслідками страхових подій.
5	Превентивна	Д	Накопичення коштів страхувальника його внесками та, за відсутності страхових подій за час дії договору, повернення заощаджених коштів страхувальникові (особисте страхування, страхування життя).
6	Ризикова	Е	Накопичення страховиком певного капіталу, достатнього для забезпечення покриття збитків, що виникли у страхувальника внаслідок стихійного лиха, нещасного випадку або спричинених настанням іншої страхової події. Одна з найважливіших функцій.
7	Створення та використання страхових резервів (фондів)	Є	Проявляється у фінансуванні заходів зі зменшення страхового ризику за рахунок частини коштів страхового фонду.

Завдання 2: необхідно знайти визначення для кожного наведеного принципу страхування і поставити їх у відповідність.

Таблиця 1.2

Назва принципу страхування		Зміст принципу страхування	
1	Відшкодування в межах реальних збитків	А	Повністю стосується лише добровільних видів страхування, коли договір страхування укладають лише на основі волевиявлення сторін
2	Вільний вибір	Б	Необхідний елемент існування страхування, передбачає певну подію, на випадок якої страхують, і яка має ознаки ймовірності і випадковості настання.
3	Диверсифікація	В	Пов'язаний із зацікавленістю юридичних та фізичних осіб у збереженні об'єктів, у які вкладені гроші, життя і здоров'я в разі настання різних несприятливих подій.
4	Контрибуція	Г	Надійне страхування можливе лише за умов високої довіри між сторонами. Ані страхувальник, ані страховик не мають права приховати один від одного ту чи іншу інформацію стосовно об'єкта страхування. На практиці особливо важливо, щоб цього принципу дотримувалася страхувальник. Адже саме він володіє найповнішою інформацією про властивості, зокрема дефекти, майна, стан здоров'я чи інші особливості об'єкта страхування.
5	Максимальна сумлінність	Д	Страхове відшкодування не може перевищувати розміру прямого збитку, якого зазнав страхувальник, тобто приносити страхувальникові прибуток.
6	Перестраховання	Е	Визначена договором страхування частина збитків, яка в разі страхового випадку не підлягає відшкодуванню страховиком.
7	Співстрахування	Є	Передача страхувальником страховикові права стягнути заподіяну шкоду із третіх (винних) осіб у межах виплаченої суми.
8	Страховий інтерес	Ж	Право страховика звернутися до інших страховиків, які за проданими полісами несуть відповідальність перед одним і тим самим страхувальником, із пропозицією розділити витрати з відшкодування збитків.
9	Страховий ризик	З	Вторинний перерозподіл ризиків із метою забезпечення фінансової стійкості страховика
10	Суброгація	І	Страхування об'єкта за одним спільним договором та за згодою страхувальника кількома страховиками.
11	Франшиза	Ї	Одночасний розвиток незалежних один від одного видів страхування з метою поширення діяльності страхових компаній за межі основного бізнесу.

Завдання 3: необхідно визначити, до якої класифікаційної ознаки належить зазначений вид страхування, і заповнити відповідну таблицю 1.3:

Ознаки класифікації	Види страхування	
<ul style="list-style-type: none"> • Історична • Економічна • Юридична 	<ul style="list-style-type: none"> • Авіаційне • Відповідальності • Давнє • Державне • Добровільне • Індивідуальне • Колективне • Комерційне 	<ul style="list-style-type: none"> • Майнове • Морське • Новітнє • Обов'язкове • Особисте • Страхування життя

Таблиця 1.3

Ознаки класифікації страхування	Види страхування

Завдання 4: необхідно визначити підгалузі страхування, які належать до зазначеної галузі страхування, і заповнити відповідну таблицю 1.4;

Галузі страхування	Підгалузі страхування
<ul style="list-style-type: none"> • Майнове • Особисте • Страхування відповідальності • Страхування підприємницьких 	<ul style="list-style-type: none"> • екологічне • авіатранспорту • багажу та вантажу • вагітних жінок • валютних ризиків • депозитних вкладень

ризиків

- дітей
- додаткової пенсії
- життя
- заборгованості
- здоров'я на випадок хвороби
- кредитних ризиків
- наземного транспорту
- невиконання договірних зобов'язань
- недоотримання прибутку
- недопоставок продукції
- професійної відповідальності
- тварин
- урожаю сільськогосподарських культур
- цивільної відповідальності

Таблиця 1.4

Галузь страхування	Підгалузь страхування

Завдання 5: необхідно у наведеній таблиці зазначити форму страхування (добровільна – Д, обов'язкова - О), до якої належить запропонована підгалузь страхування.

Таблиця 1.5

Форма страхування Д/О	Підгалузь страхування
	авіаційне страхування цивільної авіації
	медичне

	особисте страхування від нещасних випадків на транспорті
	вантажів та багажу
	від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ
	від нещасних випадків
	життя
	залізничного транспорту
	засобів водного транспорту
	здоров'я на випадок хвороби
	інвестицій
	наземного транспорту (крім залізничного)
	об'єктів космічної діяльності
	спортсменів вищої категорії
	судових витрат
	фінансових ризиків

Завдання 6: Дати визначення термінам

1. Абандон
2. Авізо
3. Демпінг
4. Подвійне страхування
5. Гарантія
6. Бордеро
7. Аннуляція
8. Андеррайтер
9. Демередж
10. Баратрія
11. Імідж
12. Інвойс
13. Актуарні розрахунки
14. Актуарій
15. Брутто - премія
16. Брутто - ставка
17. Асисстанс
18. Страховик.
19. Страхувальник
20. Застрахований

21. Користонабувач
22. Страхове поле
23. Страховий портфель
24. Страхова оцінка
25. Страхова сума
26. Страховий тариф
27. Страхова премія

Методичні рекомендації

Для виконання ситуаційних завдань необхідно дослідити зміст статей Закону України «Про страхування».

Страхування - це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.

Страховиками визнаються фінансові установи, які створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств з додатковою відповідальністю згідно з Законом України "Про господарські товариства" (1576-12) з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом, а також одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Учасників страховика повинно бути не менше трьох. Страхова діяльність в Україні здійснюється виключно страховиками - резидентами України.

Страхувальниками визнаються юридичні особи та дієздатні громадяни, які уклали із страховиками договори страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства України.

Страхування може бути добровільним або обов'язковим.

Література:

1. Алексєєв І.В. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: В-во Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2012. 204с.
2. Борисова В.А. Страхові послуги: навч. посіб. Суми: Довкілля, 2014. 410с.
3. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: Компакт-ЛВ, 2015. 656с.

Запитання для самоперевірки

1. Які причини виникнення страхування?
2. Перелічіть етапи розвитку страхування.
3. Яке значення має Закон України « Про страхування»?
4. Охарактеризуйте основні розділи ЗУ « Про страхування».

Тема2: Страхування відповідальності за майновими(підприємницькими, фінансово – кредитними ризиками)

Завдання 1: Загальна сума кредиту, виданого під 16 % річних строком на 8 місяців, за кредитним договором становила 2 млн. грн. Страховий тариф – 3,5 % від страхової суми. Межа відповідальності страховика – 85 %.

Позичальник не погасив своєчасно заборгованості за виданим кредитом.

Визначте суму страхового платежу, збитковість і страхове відшкодування.

Завдання 2: Розрахувати суму збитків при страхуванні ризику непогашення кредиту: сума кредиту – 50000 грн., строк кредиту – 6 місяців, відповідальність страховика – 90 %, сплата за кредит – 60 % річних.

Завдання 3: У договорі добровільного страхування цивільної відповідальності автовласника визначено ліміт відповідальності страховика на один страховий випадок 5000 грн., а ліміт відповідальності за вимогами кожного з потерпілих – 2500 грн. У результаті страхового випадку нанесено тілесні ушкодження трьом особам: першій - на суму 2600 грн., другій – на суму 500 грн., третій – на суму 1000 грн.

Визначити розмір виплат кожній постраждалій особі.

Завдання 4: Підприємство «Паритет» вирішило застрахувати цивільну відповідальність водіїв транспортних засобів. Тарифні ставки залежно від стажу водіїв такі: до 1 року – 5,9 % ; від 1 до 5 років – 4,2 %; від 5 до 10 років – 2,3 %. Страхова сума на кожного водія – 20.000 грн. Визначити страховий внесок на рік, враховуючи, що на підприємстві працює: 2 особи зі стажем роботи до 1 року; 3 особи зі стажем роботи від 1 до 5 років; 5 осіб зі стажем роботи від 5 до 10 років.

Завдання 5: Визначити вартість страховки (мінімальну та максимальну величину) для водія на основі вихідних даних: коефіцієнт типу транспортного засобу – 0,94 – 1,41; коефіцієнт території переважного використання автомобіля – 1,5 – 1,8; сфери використання транспортного

засобу – 1, 1- 1,2; водійського стажу осіб, відповідальність яких застрахована 1,2-1,5; кількості осіб зазначених у договорі 1,0 –1,1. Який розмір ліміту відповідальності страховика за шкоду, заподіяну майну потерпілих?

Завдання 6: Авіаперевізник здійснює рейс Київ – Львів на літаку ТУ–

154. В літаку 168 посадочних місць. Згідно встановлених вимог авіаперевізник має поліс обов'язкового страхування відповідальності за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу, пошти і вантажу. Визначити ліміт відповідальності на кожне пасажирське крісло і страховий платіж.

Назвати перелік документів, що мають бути подані страховику у разі настання авіаційної події, внаслідок якої страхувальник нестиме відповідальність перед пасажиром.

Завдання 7: Умовами договору добровільного страхування цивільної відповідальності встановлено ліміт відповідальності на один страховий випадок 5000 грн. та ліміт відповідальності на весь строк дії договору –

241 першим склав 6000 грн., а сума страхової виплати склала 5000 грн.; збиток за другим – 3000 грн., який був сплачений у повному обсязі; збиток за третім – 5000 грн.

Визначити розмір страхової виплати за третім страховим випадком.

Завдання 8: У договорі страхування професійної відповідальності лікаря передбачена страхова сума 10 тис. грн., умовна франшиза – 1,5 тис. грн. У результаті помилки, здійсненої при виконанні службових обов'язків, завдано шкоди клієнту розміром 5 тис. грн. Крім того, витрати постраждалої особи склали 1,5 тис. грн., а витрати, здійснені лікарем без згоди страховика – 0,8 тис. грн.

Визначити розмір страхового відшкодування.

Завдання 9: Позичальник по закінченні терміну страхування не повернув банку борг та проценти за наданий кредит. Сума кредиту дорівнює 17 млн. грн. Строк користування кредитом - 3 місяці. Плата за кредит - 60% річних. Відповідальність страховика становить 80%.

Визначити збитки страхувальника та суму страхового відшкодування за договором страхування.

Завдання 10: Позичальник взяв кредит на суму 15 млн. грн. терміном на 1 рік. Відсотки за кредит - 25% річних. Термін користування кредитом в період договору - 9 місяців. Межа відповідальності страховика становить 72%. Річна тарифна ставка - 2,2 %.

Визначити суму страхових платежів по добровільному страхуванню ризику не погашення кредиту.

Завдання 11: Підприємство отримало від комерційного банку кредит у сумі 275 тис. грн. строком на чотири місяці. Плата за кредит становить 25% річних. Відповідальність позичальника за непогашення кредиту підтверджується договором страхування зі страховою компанією, в якому передбачається відшкодування збитків у розмірі 85%. Тарифна ставка зі страхування ризику непогашення кредиту – 4,5%. Безумовна франшиза становить 12%.

По закінченні терміну страхування позичальник унаслідок неплатоспроможності повернув банку борг у сумі 123 тис. грн.

Визначте обсяг страхового платежу та страхового відшкодування. Вкажіть, хто є страхувальником – позичальник чи установа банку.

Завдання 12: Обчисліть суму страхових платежів по кожному позичальнику при страхуванні ризику непогашення кредиту й суму страхових виплат, які отримає банк по другому позичальнику, який не погасив своєчасно заборгованість перед банком, якщо відомо:

- 1) Перший позичальник взяв кредит у сумі 260 тис. грн. на 1 рік. Проценти за кредит 20% річних. Тарифна ставка за ризиком непогашення кредиту – 3,5%. Враховуючи стійке фінансове становище позичальника, страховиком прийнято рішення про застосування понижуючого коефіцієнта 0,8.
- 2) Другий позичальник взяв кредит у сумі 130 тис. грн. на 7 місяців. Плата за кредит – 22% річних. Тарифна ставка – 2,4%.
- 3) Обсяг відповідальності страховика – 70% збитків

Методичні рекомендації

Страховання підприємницьких ризиків охоплює всю підприємницьку діяльність страхувальника, яка пов'язана із вкладенням грошових та інших ресурсів у виробництво, виконання робіт або надання послуг і на цій основі отримання відповідного доходу.. Відповідальність страховика полягає у відшкодуванні страхувальнику втрат, що виникли внаслідок непередбачених умов у здійсненні підприємницької діяльності.

Найбільший вплив на підприємницьку діяльність мають такі види ризиків як політичні, технічні, виробничі та комерційні.

Страховання комерційних операцій полягає в тому, що відшкодувати можливі втрати на випадок, коли через певний період застраховані операції не дадуть очікуваної віддачі. Страхове відшкодування в такому разі встановлюється в обсязі різниці між страховою сумою та одержаним прибутком від застрахованої комерційної діяльності. Тарифні ставки із страхування комерційних ризиків визначаються з врахуванням таких чинників: рівня стабільності ринкових відносин та прогнозу перспектив їхньої динаміки, строку страхування, виду діяльності.

Важливе місце підводиться страхуванню фінансових ризиків., під якими розуміють ризики, які випливають з фінансових угод або фінансової діяльності, коли в якості товарів виступають валюта, цінні папери, грошові кошти. Фінансовий ризик охоплює такі види ризиків як валютний, кредитний та інвестиційний.

Валютний ризик – це ймовірність фінансових втрат внаслідок зміни курсу валют, які можуть виникнути в період між укладанням контракту і фактичним проведенням розрахунків з ним. Розрізняють валютні ризики імпортера, валютні ризики експортера.

Кредитний ризик – пов'язаний з можливістю невиконання підприємством своїх фінансових зобов'язань перед інвестором у разі використання кредиту. Кредитний ризик виникає у відносинах з кредиторами, контрагентами, постачальниками, акціонерами тощо.

Інвестиційний ризик пов'язаний із специфікою вкладення підприємцем грошових коштів у різноманітні проекти.

Література:

1. Алексеев І.В. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: В-во Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2012. 204с.
2. Борисова В.А. Страхові послуги: навч. посіб. Суми: Довкілля, 2014. 410с.
3. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: Компакт-ЛВ, 2015. 656с.

Запитання для самоперевірки

1. Розкрити зміст терміна « ризик».
- 2.Що розуміють під страховим ризиком?
- 3.Що собою являє підприємницький ризик?
- 4.Які види ризиків охоплює фінансовий ризик?

Тема 3: Майнове страхування

Завдання 1: Визначити суми страхових відшкодувань, виплачених страхувальнику кожним страховиком в разі знищення майна при настанні страхового випадку. Дійсна вартість знищеного майна становить 30000 грн. Майно застраховане у трьох страховиків. Страхові суми становлять відповідно – 9000, 20000, 5000 грн.

Завдання 2: Пожежею 20 червня у магазині було пошкоджено товари. На 1 червня в магазині знаходилося товару на 3500 тис. грн., з 1 по 20 червня в магазин надійшло товару ще на 2800 тис. грн. Здано в банк виручки на 3200 тис. грн., сума незданої виручки становила 60 тис. грн., збиток – 1,2 тис. грн.

Після пожежі був здійснений облік врятованих товарів на суму 2036,2 тис. грн. Витрати обігу – 10 %, торгова надбавка – 25 %. Витрати з урятування та приведення товарів у належний вигляд становили 8,6 тис. грн. Страхова сума – 70 % від фактичної вартості товарів на момент укладання договору страхування.

Визначте збиток страхувальника та величину страхового відшкодування.

Завдання 3: За оцінною нормою типової будівлі 6 тис. грн. за м³ визначена вартість рубленого будинку площею 100 м³. У будинку порівняно із типовою будівлею є такі відхилення: рублені стіни обшиті дошками (надбавка 2%), замість стрічкового фундаменту встановлені бутові стовпи (знижка 20%), замість шиферної покрівлі зроблена м'яка покрівля (знижка 5%). Знос будинку складає 20%.

Визначити:

- 1) величину страхового внеску, якщо тарифна ставка складає 3%;
- 2) розмір страхового відшкодування у випадку повного знищення будівлі (за умови повного страхування будівлі).

Завдання 4: На торговому підприємстві споживчої кооперації 20 червня сталася пожежа, в результаті якої було врятовано товарів на суму 5100 тис. грн. При цьому на 1 червня на підприємстві знаходилося товарів на суму

89540 тис. грн., а протягом 1–20 червня надійшли ще товари на суму 7490 тис. грн. Сума зданої та незданої виручки в банк складає відповідно 5020 тис. грн. та 4 тис. грн.

Визначити суму страхового відшкодування, якщо природній збиток 4,5 тис. грн., витрати обігу - 8%, торгова надбавка - 25%, витрати на рятування та приведення майна в належний стан - 6 тис. грн., страхова сума складає 70% від фактичної вартості варів на момент укладання договору страхування.

Завдання 5: Приватна агрофірма —Вільна Україна|| застрахувала врожайність пшениці. У звітному році агрофірма недоотримала врожай і страхова компанія зобов'язана відшкодувати 80% збитків. Середня врожайність за п'ять попередніх років – 40 ц з 1 га, площа посіву – 185 га, а фактична врожайність пшениці – 30 ц/га. Закупівельна ціна пшениці за 1 ц становить 230 грн. Визначити розмір страхового відшкодування, яке повинно отримати сільськогосподарське підприємство згідно умов договору.

Завдання 6: Громадянин уклав договір охорони квартири за допомогою засобів сигналізації на суму 10 тис. грн. та договір страхування домашнього майна на суму 100 тис. грн. В період дії обох договорів відбулася крадіжка, з квартири було викрадено майна на загальну суму 105 тис. грн., разом із ювелірними виробами вартістю 5 тис. грн. На основі переліку викраденого майна, складеного страхувальником та підтвердженого органами міліції, страхова компанія обчислила збиток у розмірі 90 тис. грн. Визначіть розмір страхового відшкодування, який отримає громадянин.

Завдання 7: Визначити розмір збитків та страхового відшкодування в результаті загибелі тварин, якщо загальна страхова сума – 3000 грн. Кількість застрахованих тварин – 17 шт. Кількість тварин, придбаних після договору – 3 шт., а кількість загиблих тварин – 2 шт.

Завдання 8: У січні 2010 р. ТОВ —Галілео застрахувалося на випадок простою в господарській діяльності. У договорі страхування зазначено ліміт відповідальності страхової компанії у розмірі 200 000 грн., а також передбачена безумовна франшиза у 50 000 грн.

У березні 2010 р. підприємство призупинило діяльність унаслідок збою в електронній системі. Під час ремонту, який тривав один місяць, ТОВ —Галілео простоювало. За цей час підприємство нарахувало заробітну плату працівникам у розмірі 70 000 грн. Єдиний соціальний податок від цієї заробітної плати становив 26 950 грн. Внески на обов'язкове соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань не нараховувалися. На устаткування, що простоювало, була нарахована амортизація на суму 100 000 грн. Середньомісячна виручка – 500 000 грн., норма прибутку – 5 % . Визначте:

- 1) загальну суму поточних витрат за час простою;
- 2) прибуток підприємства;
- 3) суму страхового відшкодування з урахуванням безумовної франшизи.

Завдання 9: За договором страхування майна від крадіжки із зломом на суму не менш як 100 тис. грн. передбачається франшиза у розмірі 5%, а при меншому розмірі страхової суми – 3%. При цьому у першому випадку передбачена знижка до тарифу 3%. Страховою компанією було укладено договори страхування майна з трьома фірмами. Вартість майна, що передається на відповідальність страховика становить відповідно 20, 143 та 89 тис. грн., а страховий тариф за усіма укладеними угодами – 0,45% страхової суми. Визначити розмір страхових платежів та розмір страхового відшкодування по кожному з укладених договорів, якщо збиток склав відповідно 30, 40 та 45% страхової суми.

Завдання 10: Автомобіль вартістю 90 000 грн. застраховано за пропорційною відповідальністю на 80%.

У результаті страхового випадку збитки встановлені в обсязі 17 100 грн.

Визначте розмір страхового відшкодування, якщо страховим договором передбачена безумовна франшиза 10% від страхової суми.

Завдання 11: Страхова сума за договором страхування майна становить 80 000 грн.

Визначте розмір страхової премії, якщо страховий тариф становить 0,56% за умови, що договір укладається на 1 рік.

Термін дії договору 6 місяців, що передбачає збільшення страхового тарифу на 45%.

Завдання 12: Громадянин уклав договір страхування зі страховою компанією на страхування домашнього майна, до складу якого входить телевізор вартістю 3000 грн. та комп'ютер вартістю 5000 грн.

На день підписання договору сума зносу телевізора становила 40%, а комп'ютера – 10%.

Договір страхування було укладено на 90% вартості майна й встановлено безумовну франшизу 7%.

Під час дії договору внаслідок страхового випадку телевізор було повністю знищено, а комп'ютер пошкоджено так, що вартість ремонту за довідкою становила 900 грн.

Визначте:

- 1) суму страхового платежу, якщо страховий тариф становив 1%;
- 2) розмір страхового відшкодування.

Під час дії договору внаслідок страхового випадку телевізор було повністю знищено, а комп'ютер пошкоджено так, що вартість ремонту за довідкою становила 900 грн.

Завдання 13: Громадянин застрахував будинок вартістю 200 тис. грн. від вогневих ризиків Безумовна франшиза – 5%.

В результаті пожежі будинок було знищено, але залишки, придатні для будівництва, становили 30 тис. грн.

Витрати по врятуванню будинку 15 тис. грн.,

сума зносу будинку до пожежі – 10 тис. грн. Визначте розмір повного збитку та розмір страхової виплати, якщо будинок страхувався на повну вартість.

Завдання 14: Підприємець застрахував майно на випадок крадіжки на 80 тис. грн. у розмірі 100% вартості.

Тарифна ставка 0,58%. Безумовна франшиза 9%. Під час крадіжки частка майна була пошкоджена на суму 34 тис. грн. і викрадена на суму 16 тис. грн. Згідно з квитанцією ремонтної фірми вартість ремонту пошкодженого майна 12 тис. грн., а майно знецінилося на 50% вартості.

Визначте розмір страхового платежу та страхового відшкодування.

Завдання 15: Система міжнародних угод « Зелена картка»

Методичні рекомендації

Для населення давно стали звичними такі складні та цінні побутові предмети, як телевізори, холодильники та інші предмети довгострокового користування. Тому природним є намагання власників домашнього майна захистити себе від будь – яких випадковостей. Вирішити ці проблеми можна за допомогою добровільного страхування домашнього майна.

Страхувальниками домашнього майна можуть бути фізичні особи – власники домашнього майна.

Страхування майна, що належить громадянам, здійснюється тільки у добровільному порядку.

Об'єктами страхування є майнові інтереси, пов'язані з володінням, користуванням і використанням предметів домашньої обстановки, побуту, які використовуються у власному господарстві, належать страхувальнику та членам його родини і призначені для задоволення побутових і культурних потреб цієї родини.

До наземного транспорту належить автомобільний, залізничний і трубопровідний.

Найбільш поширеним видом страхування є добровільне страхування автомашин (автокаско).

При страхуванні наземного автомобільного транспорту об'єктами страхування є:

- транспортні засоби та причепа до них, які підлягають реєстрації в органах ДАІ та перебувають у технічно справному стані;

- додаткове обладнання до транспортного засобу.

Страховальниками можуть бути фізичні особи, власники будівель або повнолітні члени їхніх родин, а також фізичні особи, які тимчасово користуються або розпоряджаються будівлями на законних підставах.

Об'єктами страхування є житлові, садові та дачні будинки, господарські (сараї, погребі, гаражі) та зовнішні (тротуари, тераси, огорожі) будівлі, зведені на постійному місці, у тому числі й ті, під аставу яких страховальник одержав кредит в установі банку.

При укладанні договору страхування страховальник може обрати такі об'єкти страхування:

- усі будівлі, які розташовані на його земельній ділянці;
- окремі будівлі;
- окремі конструктивні елементи;
- будівлі, зведення яких не закінчене.

Страховальниками є фізичні особи, які є власниками тварин.

Укладання договору страхування можливе за виконання таких вимог:

- об'єктом страхування є лише здорові тварини з певними віковими обмеженнями (наприклад, собаки від 6 місяців до 10–12 років, свині від 6 місяців і т. ін.);
- собаки приймаються на страхування, якщо вони зареєстровані у спілці собаководів-аматорів, Українському товаристві мисливців та рибалок, товаристві сприяння обороні України; бджолосім'ї після перевірки ветеринарно-санітарного паспорта пасіки;
- обов'язкове дотримання рекомендацій щодо догляду, годівлі та відтворення тварин.

Література:

1. Алексеев І.В. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: В-во Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2012. 204с.
2. Борисова В.А. Страхові послуги: навч. посіб. Суми: Довкілля, 2014. 410с.

3. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: Компакт-ЛВ, 2015. 656с.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає зміст страхування майна?
2. Перелічити види й об'єкти майнового страхування.
3. У чому полягає зміст страхування відповідальності?
4. Перелічити й охарактеризувати види страхування відповідальності.

Тема 4: Страхування життя

Завдання 1: Визначити суму страхових платежів сплачену транспортною організацією за водія і пасажирів. Визначити страхове відшкодування для кожного постраждалого при ДТП. На поїздку у Сімферополь на автобусі виявили бажання 50 чоловік, ціна квитка 90 грн. Під час подорожі відбувся страховий випадок, водій не справився з управлінням на повороті, автобус впав у кювет. Постраждав водій і п'ять пасажирів. Наслідки аварії наведено у таблиці. Страховий тариф – 0,5%.

Наслідки аварії					
Водій (к-сть днів лікарняного, група інвалідності)	Пасажири (кількість днів лікарняного, група інвалідності)				
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
100, 3 гр. Інв.	75, 3 гр. Інв.	50	30	15	5

Завдання 2: На виробництві промислового підприємства –Чайка працює 3000 осіб, з них хворіло 300. У результаті захворювань було втрачено 1000 днів.

Визначте коефіцієнти частоти, важкості та небезпечності захворювань.

Завдання 3: У таблиці наведено дані про розподіл населення за віком.

Визначте для 45-річних осіб імовірність:

- а) прожити ще один рік;
- б) померти протягом поточного року;
- в) прожити наступні п'ять років;
- г) померти протягом майбутніх п'яти років;
- д) померти на п'ятдесятому році життя.

Вік населення, x років	Кількість осіб, які дожили до віку X	Кількість осіб, які померли під час переходу від віку x до x + 1
45	86805	400
46	86405	423
47	85982	454
48	85528	493
49	85035	533
50	84502	573

Завдання 4:

Для особи віком 45 років, використовуючи дані з таблиці смертності, визначте ймовірність:

- а) прожити ще один рік;
- б) померти протягом наступного року;
- в) прожити ще два роки;
- г) померти протягом наступних двох років;
- д) померти протягом третього року, у віці 48 років.

Вік, x	Кількість осіб, що дожили до цього віку, l_x	Кількість померлих у цьому віці, d_x
44	85 310	9 3 1
45	84 379	9 9 4
46	83 385	1 0 5 8
47	82 327	1 1 1 9
48	8 1 2 0 8	1 1 7 4
49	80 034	1 2 2 3

Завдання 5: Визначте внесок кожного страхувальника на дожиття за договором страхування людини віком 50 років на строк 10 років за страхової суми 100 ум. од.

Дані для розв'язання з таблиці смертності: до 60 років доживає 77 018 осіб, до 50 років – 87 064. Відсоткова ставка у частках одиниці становить 0,4.

Завдання 6: За договором добровільного колективного страхування життя працівників стоматологічної клініки «Дента Плюс» середній вік працівників 37 років, середня страхова премія — 2500 грн., середня страхова сума - 70 000 грн. Вказати, які документи необхідні для укладання такої угоди? Які вигоди для підприємства та працівників при укладанні договорів колективного страхування життя?

Завдання 7: Лікування хворого коштує лікувальному закладу в середньому 3000 грн.

За рік він обслуговує 5000 хворих. Бюджетне асигнування становить 45%. Визначити суму страхового резерву для здійснення медичного страхування та страховий платіж для страхувальника, якщо кількість страхувальників становитиме:

- а) 10 000;
- б) 20 000;
- в) 50 000;
- г) 1 000 000 осіб.

Страхова сума дорівнює сумі вартості лікування одного хворого, а бруто-платіж утримує в собі 20% навантаження на нетто-платіж.

Завдання 8: Визначте вартість страхового поліса зі страхування медичних витрат для групи студентів, які виїжджають в європейську країну, якщо:

- 1) чисельність групи – 18 чол.;
- 2) страхова сума – 20 тис. євро на кожного;
- 3) термін перебування за кордоном – 17 діб;
- 4) страховий тариф: на 7 діб – 0,95 грн., на 15 діб – 0,9 грн., на 30 діб – 0,85 грн. з однієї особи;
- 5) скидка за чисельність групи: до 10 чол. – 5%, до 20 чол. – 10%, до 30 чол. – 15%.

Завдання 9: Група туристів у кількості 50 чоловік уклала договір добровільного страхування від нещасних випадків. Термін дії договору – 5 днів

Страхова сума 1000 грн. на особу.

Страховий тариф – 1%.

Визначте:

- 1) страхову премію, якщо СК надає знижку до платежу 5% при кількості застрахованих осіб більше ніж 20 чоловік;
- 2) страхове відшкодування, якщо під час подорожі 1 особа отримала травму, лікування якої тривало 30 днів, а за кожний день непрацездатності СК відшкодовує 0,2% страхової суми.

Завдання 10: На момент укладання договору змішаного страхування життя страхова сума, яку СК повинна була виплатити у випадку смерті застрахованого або у випадку дожиття застрахованого до закінчення терміну страхування, становила 20 000 \$. Страхова премія, котру страхувальник

сплачував щорічно протягом усього терміну страхування, становила 2 000 \$.
Індекс компанії на момент укладання договору – 4,5. Він був прийнятий у якості базового. Застрахований дожив до закінчення договору.

Визначити:

- 1) розмір першої страхової премії в грн., котру клієнт сплатив страховику,
- 2) розмір страхової суми в грн., розрахований при укладанні договору страхування;
- 3) розмір річної страхової премії в грн. наступного року (індекс компанії – 5,5);
- 4) розмір страхової суми в грн., фактично виплаченої клієнту по закінченні договору страхування (індекс компанії на момент сплати – 15).

Методичні рекомендації

Страхування життя – підгалузь особового страхування, в якій об'єктом страхових відносин є майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані із життям застрахованого, що здійснюється на підставі добровільно укладеного договору між страховиком і страхувальником.

Базові типи полісів із страхування життя мають такі суттєві відмінності:

- 1) **тимчасове страхування життя** – страхування життя на випадок смерті на визначений проміжок часу. В обмін на сплату страхових премій страховик зобов'язаний виплатити зазначену в договорі страхову суму у разі смерті застрахованого протягом строку дії договору;
- 2) **довічне страхування життя** – страхування на випадок смерті протягом усього життя застрахованого. В обмін на сплату страхових премій страховик зобов'язується сплатити страхову суму у разі смерті застрахованого, коли б вона не відбулася;
- 3) **змішане страхування життя** – страхування і на випадок смерті, і на дожиття протягом визначеного проміжку часу. Страховик зобов'язується сплатити страхову суму як у разі смерті застрахованого, якщо вона настане до закінчення строку дії договору, так і після закінчення строку дії договору,

якщо застрахований залишається живим.

Види страхування життя:

1. Страхування капіталів:

- а) на випадок смерті
- б) на дожиття
- в) змішані види

2. Страхування рент

- а) купівля житла
- б) отримання освіти
- в) пенсійне страхування

Страхування капіталів – це такий різновид страхування життя, який передбачає створення нових капіталів.

Страхування ренти за змістом є таким різновидом договорів страхування життя, за яким страховик зобов'язується здійснювати виплати страхового забезпечення при дожитті страхувальника чи застрахованої особи до віку, визначеного договором, як правило, в обсязі фіксованої суми впродовж встановленого договором часового періоду.

Рента у широкому розумінні – дохід від різного виду активів, а у вузькому, власне для страхування, - певна сума, яку страховик щорічно виплачує страхувальнику.

Література:

1. Алексеев І.В. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: В-во Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2012. 204с.
2. Борисова В.А. Страхові послуги: навч. посіб. Суми: Довкілля, 2014. 410с.
3. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: Компакт-ЛВ, 2015. 656с.

Запитання для самоперевірки

- 1.Розкрийте зміст страхування капіталів. У чому полягає його особливість?
- 2.У чому полягає зміст і особливість страхування рент?

3. Які особливості є визначальними у договорах страхування капіталів і страхування рент?

4. Прелічіть основні відмінності між страхуванням капіталів і страхуванням рент.

Тема5: Реклама на ринку страхових послуг

Завдання 1: Складіть план рекламної кампанії страховика в розрізі напрямів його діяльності з урахуванням тарифів та вимог сучасного страхового ринку.

Завдання 2: Створіть рекламну презентацію страхового продукту.

Методичні рекомендації

Допомагає у реалізації страхових послуг реклама. **Реклама в страхуванні** – це інструмент надання інформації про страхову компанію і послуги, що пропонуються нею для задоволення потреб страхувальників з урахуванням економічних інтересів страховиків.

Метою такої реклами є:

- надання достовірної інформації про діяльність страхової компанії;
- залучення клієнтів до реалізації страхових послуг;
- формування довіри до страхової компанії.

Головними ознаками реклами у будь-якій сфері діяльності, зокрема у сфері страхування, є: виразність, унікальність, простота та цікавість, запам'ятовуваність. У жодному разі рекламне звернення не повинно містити спеціальних страхових термінів.

Іміджевою рекламою у страхуванні є реклама, що формує в уявленні клієнта сучасну, фінансово надійну і стабільну, установу. Страхувальник пов'язує отримані послуги з іменем певної страхової компанії. Тому помилкою страховика є те, що, виходячи на ринок уперше, він організовує рекламу страхових послуг. Де має бути реклама, що створюватиме імідж страховику. Послугами невідомої компанії майже ніхто не буде користуватися.

У подальшому страхова компанія має надати страхувальнику інформацію рекламного змісту, в якій розкриватимуться умови страхування, види страхування, яка сприятиме укладанню договорів страхування.

Реклама у страхуванні орієнтується на два типи клієнтів:

- фізичні особи;
- юридичні особи.

Реклама, спрямована на населення, має розкривати зміст і види особистого та майнового страхування, містити інформацію про надання захисту у разі несприятливих подій, вказувати на можливості накопичення коштів на випадок хвороби чи втрати працездатності, отримання додаткової пенсії тощо. Реклама для підприємств має акцентувати увагу на різноманітних формах страхування економічних і фінансових ризиків, зменшенні збитку від шкідливих наслідків на виробництві, на використанні коштів, передбачених законодавством для страхування майна і персоналу підприємств, що не підлягають оподаткуванню.

Для розповсюдження реклами в страхуванні можна використовувати різноманітні засоби. Але, на наш погляд, дієвими засобами розповсюдження реклами у страхуванні є такі:

- реклама в газетах і журналах, яка є відносно дешевим засобом розповсюдження інформації й дозволяє клієнтам більш детально ознайомлюватися з послугами, що їм пропонує страхова компанія. Якщо ці послуги призначені для юридичних осіб, то реклама страхових послуг має розміщуватися у бізнес-виданнях;
- для інформування чи нагадування про послуги страхової компанії необхідно використовувати радіорекламу, яка спрямовується до конкретної аудиторії чи охоплює велике коло слухачів і впливає на почуття людей, зокрема на почуття впевненості та захищеності від нещасних випадків;
- коли рекламне звернення страхової компанії є детальним і складним, використовують адресну рекламу, якою є пряме адресне розповсюдження рекламних матеріалів поштою, в тому числі електронною, за принципом «в кожну хату». Ця реклама розповсюджується вчасно, носить особистий характер, може використовуватися для дії як на конкретну аудиторію, так і назагал, може бути конфіденційною;
- зовнішня реклама у страхуванні виступає засобом впливу на клієнта на вулиці чи під час поїздки. Нею є вивіски страхової компанії, великі плакатні щити, на яких реклама має бути короткою, містити фірмовий знак і

використовуватися для тих страхових послуг, які можна лаконічно представити;

— застосування особливих видів рекламування, зокрема публікацій ділових документів, звітів страховиків, інтерв'ю з власниками страхових компаній, оголошень про конкурси, нагороди, які сприятимуть популярності страховика .

Розробка рекламного плану починається з вибору:

- 1.Цілей рекламного повідомлення.
- 2.Аудиторії, на яку має бути розрахована реклама.
- 3.Спрямованості і тем рекламної кампанії.
- 4.Засобів інформації та конкретних носіїв реклами.
- 5.Концепції та форми реалізації рекламних повідомлень.
- 6.Способів проведення рекламної кампанії в конкретних умовах.
- 7.Засобів контролю за ефективністю реклами.

Література:

1. Алексеев І.В. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: В-во Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2012. 204с.
2. Борисова В.А. Страхові послуги: навч. посіб. Суми: Довкілля, 2014. 410с.
3. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навч. посіб. Львів: Компакт-ЛВ, 2015. 656с.

Запитання для самоперевірки

- 1.Назвіть критерії ефективності рекламної кампанії страхових послуг.
- 2.Що мають на увазі під « відповідністю образу»?
- 3.Як Ви розумієте критерій «Доступність»?
- 4.Розкрийте зміст критерію «правдивість».
- 5.Охарактеризуйте зміст критеріїв «оригінальність» і «розпізнання».
- 6.Поясніть, що означають критерії «своєчасність» і «комплексність».

Питання на захист практики «Страхові послуги»

1. Які причини виникнення страхування?
2. Перелічіть етапи розвитку страхування.
3. Яке значення має Закон України « Про страхування»?
4. Охарактеризуйте основні розділи ЗУ « Про страхування».
5. Розкрити зміст терміна « ризик».
6. Що розуміють під страховим ризиком?
7. Що собою являє підприємницький ризик?
8. Які види ризиків охоплює фінансовий ризик?
9. У чому полягає зміст страхування майна?
10. Перелічити види й об'єкти майнового страхування.
11. У чому полягає зміст страхування відповідальності?
12. Перелічити й охарактеризувати види страхування відповідальності.
13. Розкрийте зміст страхування капіталів. У чому полягає його особливість?
14. У чому полягає зміст і особливість страхування рент?
15. Які особливості є визначальними у договорах страхування капіталів і страхування рент?
16. Прелічіть основні відмінності між страхуванням капіталів і страхуванням рент.
17. Назвіть критерії ефективності рекламної кампанії страхових послуг.
18. Що мають на увазі під « відповідністю образу»?
19. Як Ви розумієте критерій «Доступність»?
20. Розкрийте зміст критерію «правдивість».
21. Охарактеризуйте зміст критеріїв «оригінальність» і «розпізнання».
22. Поясніть, що означають критерії «своєчасність» і «комплексність»